

Regionalni IIERE seminar, Budva (CG), Septembar 2017

Magični trougao visokog obrazovanja

Srbijanka Turajlić, srbijankat@terineg.co.rs

Zadane teme:

Finansiranje:

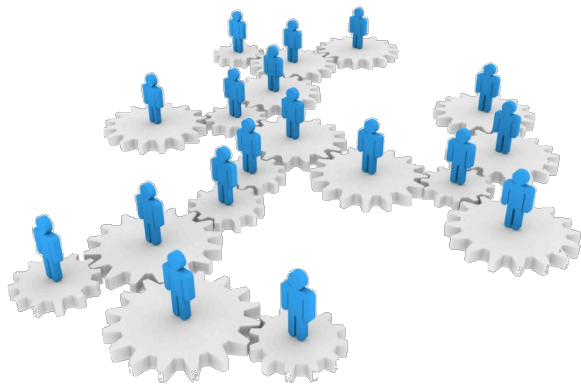
- Mali procenat BDP-a
- Novac je nesumnjivo neophodan, nikad dovoljan, gde ga naći?

Istraživački potencijal:

- Istraživača izvesno ima
- Da li su u mogućnosti da saraduju?

Kvalitet:

- Strategije i pravilnici o kontroli kvaliteta su napisani i objavljeni
- Ključno je ipak pitanje šta je cilj i kome je ustanova odgovorna?

Nezaobilazne (dodatne) teme:

ERA – Evropski prostor istraživanja:

- Da li dovoljno pratimo kako se to razvija i o čemu se tu radi?

Direktne posledice:

Odgovornost:

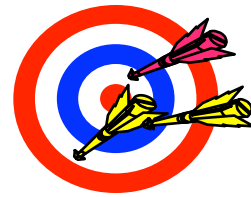
- Kolektivna ili pojedinačna?

Smisao doktorskih studija:

- Šta je u fokusu?

Ta famozna Bolonjska deklaracija – šta je bio cilj?:

Neobično zbunjujuća činjenica vezana za Bolonjski proces:

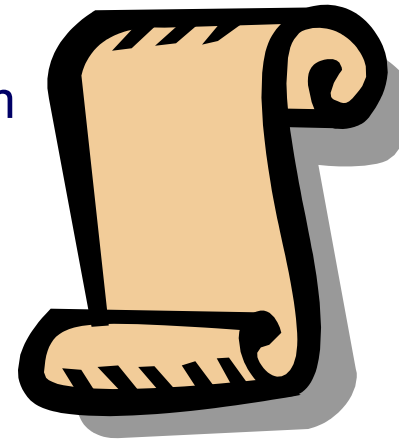
- Akademska zajednica Evrope ujedinjena u protestu

Ipak,

i letimičan pogled na samu deklaraciju ukazuje da je reč o jednom praktično "praznom" listu papira

- u kome se ističe nezadovoljstvo evropskih vlada stanjem u dodiplomskim (osnovnim) studijama (trajanje, neefiksanost, neprivlačnost...)
- iz koga se jasno vidi nedostatak bilo kakve ideje o tome šta i kako bi trebalo da se uradi

Ključna reč: UNDERGRADUATE

Čemu fokus na dodiplomske studije?:

Masovnost upisa na dodiplomske studije zajedno sa izuzetno dugim vremenom studiranja ⇒

2 ciklusa studija, uz zahtev za jasno precizirane kompetencije (sposobnost zapošljavanja) posle prvog nivoa

Zapošljavanje unutar cele Evropske unije ⇒

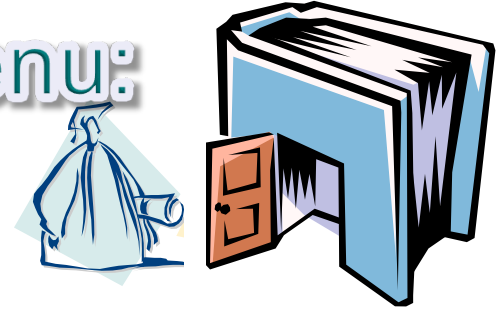
ECTS kao zajednička "valuta", dodatak diplome u cilju povećanja transparentnosti stečene diplome

Ključna reč: EHEA – SMIŠLJENA U PRAGU (2001)

- Iscrpna diskusija o master studijama
- **Nema ni pomena "istraživanja" (!)** –

Da li je reč o omašci ili se pre radi o tome da postojeći univerzitetski sistem u Evropi nije viđen kao celina koja treba da se transformiše u sistem istraživačkih univerziteta?

Doktorske studije stupaju na scenu:

Berlin 2003. – 4 godine zakašnjenja

Izgleda da su univerziteti shvatili da u celoj priči o jedinstvenom prostoru visokog obrazovanja nešto nedostaje i pokušali da nešto urade po tom pitanju, tako smo dobili ...

Berlinski komunike– “Dodatne aktivnosti”

Evropski prostor visokog obrazovanja (EHEA) i Evropski prostor istraživanja (ERA) – dva stuba društva zasnovanog na znanju

"potrebe za promocijom čvršće veze između EHEA i ERA u Evropi znanja, i značaja istraživanja kao integralnog dela visokog obrazovanja širom Evrope, ministri smatraju da je neophodno da se fokus sa dva osnovna ciklusa visokog obrazovanja promeni tako da i **doktorski nivo kao treći ciklus uključi u Bolonjski proces**"

Posebno se ističe značaj istraživanja, obuke istraživača, kao i promocija interdisciplinarnosti u cilu poboljšanja kvaliteta visokog obrazovanja i povećanja kompetitivnosti evropskog visokog obrazovanja.

Doktorske studije – usvojeni dokumenti

Nasuprot dodiplomskim i master studijama o kojima se intenzivno govori - 2 faze Tuning projekta o strukturi studija, veliki broj seminara o svim aspektima (ECTS, finansiranje, učešće studenata, ...)

Dosije o doktorskim studijama je izuzetno "mršav"

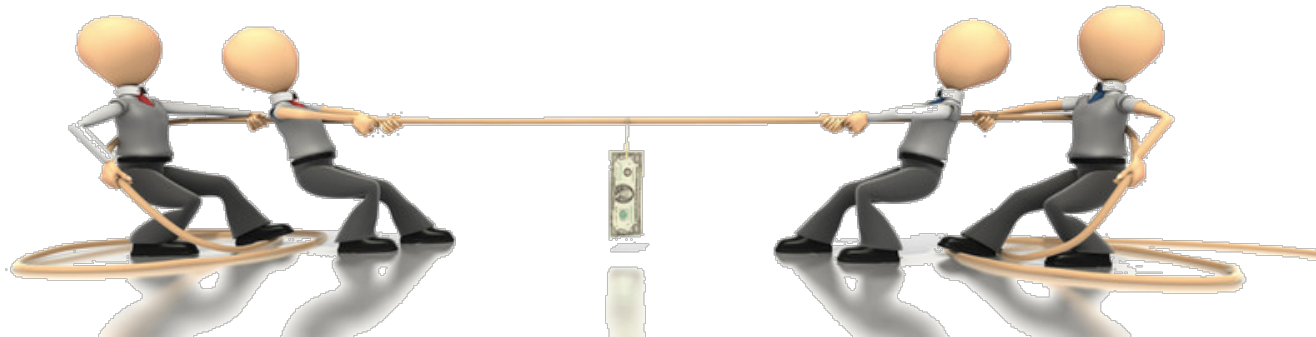
- *Ten basic principles for Doctoral (PhD) Programmes* (2005)
- *Salzburg II Recommendations* – European universities' achievements since 2005 in implementing the Salzburg principles (2010)
- *Doctoral education – taking Salzburg forward* – Implementation and new challenges (2016)

ERA i/iii EHEA

ec.europa.eu/research/era/index_en.htm

<https://www.ehea.info/>

Prvi pomen pojma "ERA" (2000.)

Towards a European research area

Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - COM(2000) 6

Abstract: Sveukupni razvoj istraživanja u EU je poslednjih 10 godina u padu (i u privatnom i u javnom sektoru), tako da se zaostajanje za SAD'om i Japanom stalno povećava. U cilju rešavanja ovog problema Evropska komisija je odlučila da ovim komunikom utre put ka stvaranju "evropskog istraživačkog prostora"

Osnovne aktivnosti u cilju ostvarivanja ovog cilja će biti:

- Formiranje istraživačkog prostora bez granica čime bi se povećala evropska kompetitivnost;
- Bolje korišćenje finansijskih instrumenata i resursa da čime bi se ohrabrilo investiranje u istraživanje i inovacije;
- Podrška mobilnosti istraživača (posebno u odnosu na mlade i žene)

Nema ni pomena uloge univerziteta niti doktorskih studija

Dalja razmatranja na temu "ERA" (2002)

More Research for Europe Towards 3% of GDP,
Communication From The Commission, COM(2002) 499
Fokus na istraživanje i razvoj

The role of the universities in the Europe of knowledge
Communication From The Commission, Brussels, COM(2003) 58

“Ovim kominikeom se želi otpočinjanie debate o ulozi univerziteta (svih visokoškolskih ustanova, npr. "Fachhochschulen", "Polytechnics" i "Grandes Ecoles“) u evropskom društvu znanja, kao i o uslovima pod kojima će one biti u mogućnosti da efikasno odigraju tu ulogu”

“*Današnji trend je drugačiji od postojećih modela (Humboltov univerzitet) i zahteva veću diferencijaciju...*

Ona treba da dovede do pojave ustanova koje će biti više specijalizovane, i usmeriti obrazovanje i istraživanje ka osnovnim i specifičnim kompetencijama i/ili ka drugim aktivnostima kao što je integracija u strategiju regionalnog razvoja kroz obrazovanje odraslih...”

Dalja razmatranja na temu "ERA" (2003)

The role of the universities in the Europe of knowledge

Communication From The Commission, COM(2003) 58

Prvo pominjanje centara izvrsnosti

Neophodno je da se identifikuju oblasti u kojima su različiti univerziteti dostigli, ili se može očekivati da dostignu, izvrsnost koja je značajna na evropskom ili međunarodnom nivou – da bi se ka njima usmerila sredstva za podršku akademskom istraživanju.

Ova vrsta politika će omogućiti da se na nacionalnom nivou postigne odgovarajući kvalitet u pojedinim oblastima, čime će se obezbediti izvrsnost na evropskom nivou, jer nijedna zemlja članica nije sposobna da dostigne izvrsnost na svim nivoima

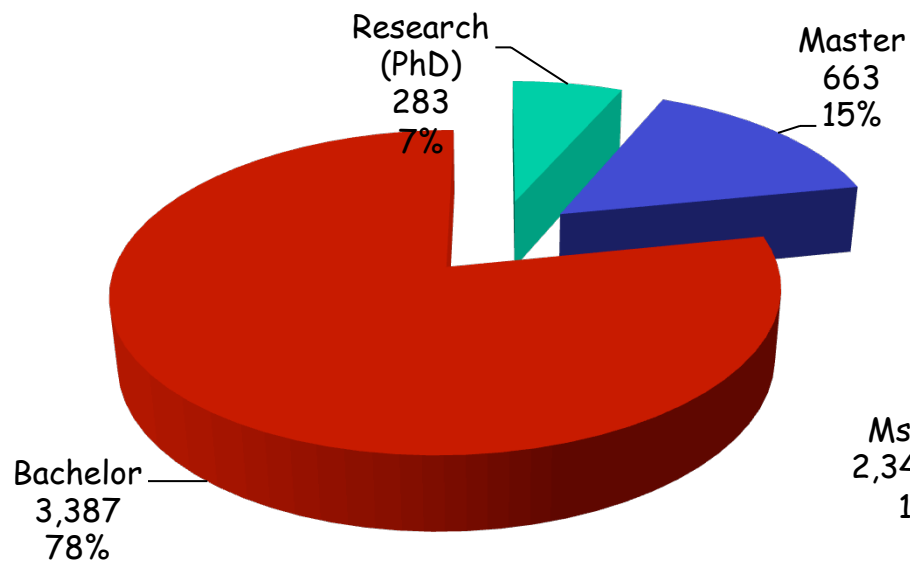
Prvo pominjanje brojeva

U Evropi postoji oko 4 000 ustanova visokog obrazovanja,

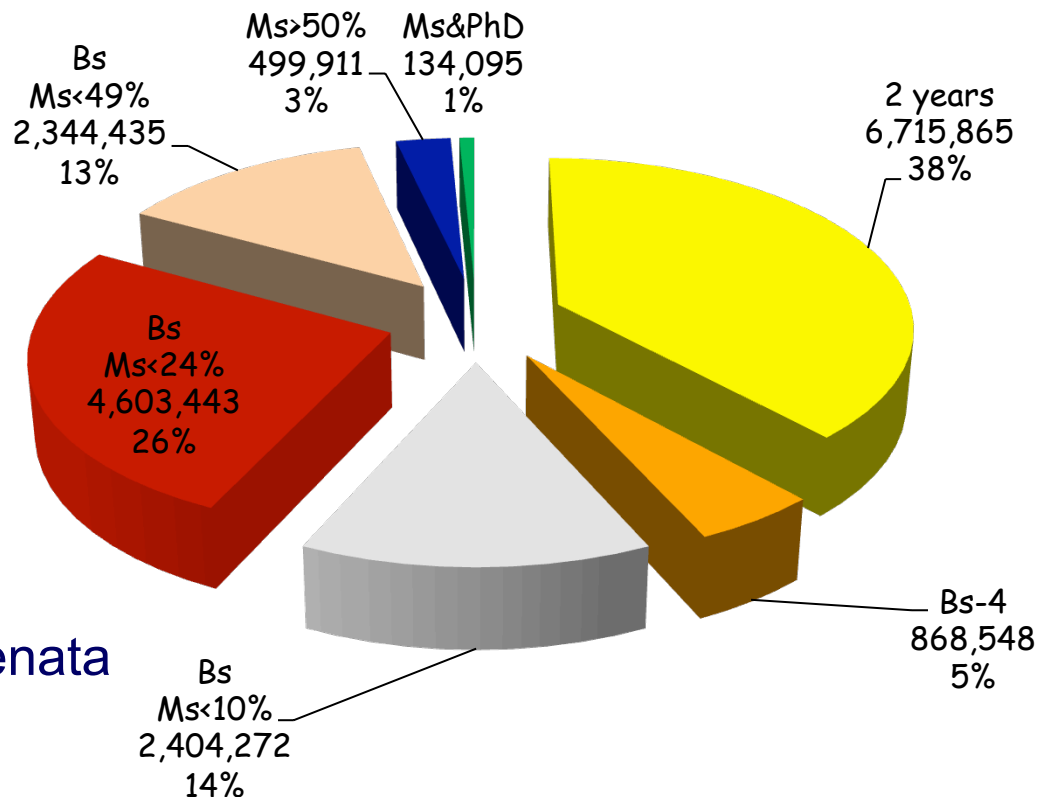
U fusnoti se navodi: U cilju poređenja navodimo da u SAD-u postoji preko 4000 ustanova visokog obrazovanja od kojih samo 550 imaju doktorske studije...

Istraživački univerzitet - SAD

Klasifikacija univerziteta u SAD (Carnegie Foundation)

Raspodela univerziteta

Raspodela studenata

Istraživački univerziteti u Evropi?

ERAWATCH report October 2009:

Vrhunski istraživački univerziteti u Evropi su odabrani na osnovu liste koju je sačinio CWTS (Centar za nauku i tehnologiju, Univerzitet Leiden) u okviru ASSIST projekta prema sledećem kriterijumu:

- više od 5000 radova sa prosečnim impact faktorom iznad 0.5

Rezultujuća lista ima ukupno 171 univerzitet iz 21 zemalja (17–EU, 4-NonEU)

Lista se od tada pravi svake godine:

<http://www.leidenranking.com/rankinng>

Rezultati se koriste u formiranju kompozitnih indikatora (koji se stalno razrađuju i dopunjavaju)

ERAWATCH godišnje objavljuje izveštaje po pojedinim zemljama

https://rio.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/riowatch_country_report

Celokupni pregled se objavljuje kao ERA progress report

http://ec.europa.eu/research/era/eraprogress_en.htm

Istraživački univerziteti u Evropi?

Min. publication output:

50

Calculate impact indicators using fractional counting

Show labels

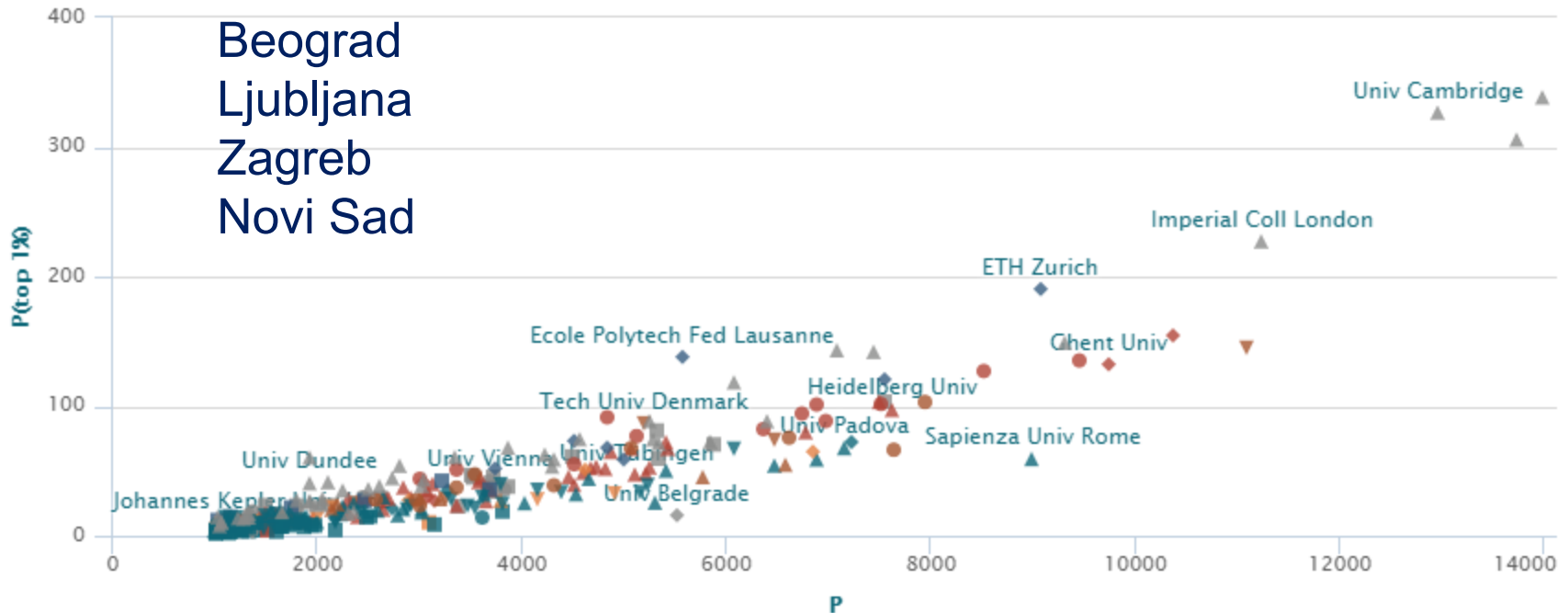
4 univerziteta u ...:

Beograd

Ljubljana

Zagreb

Novi Sad

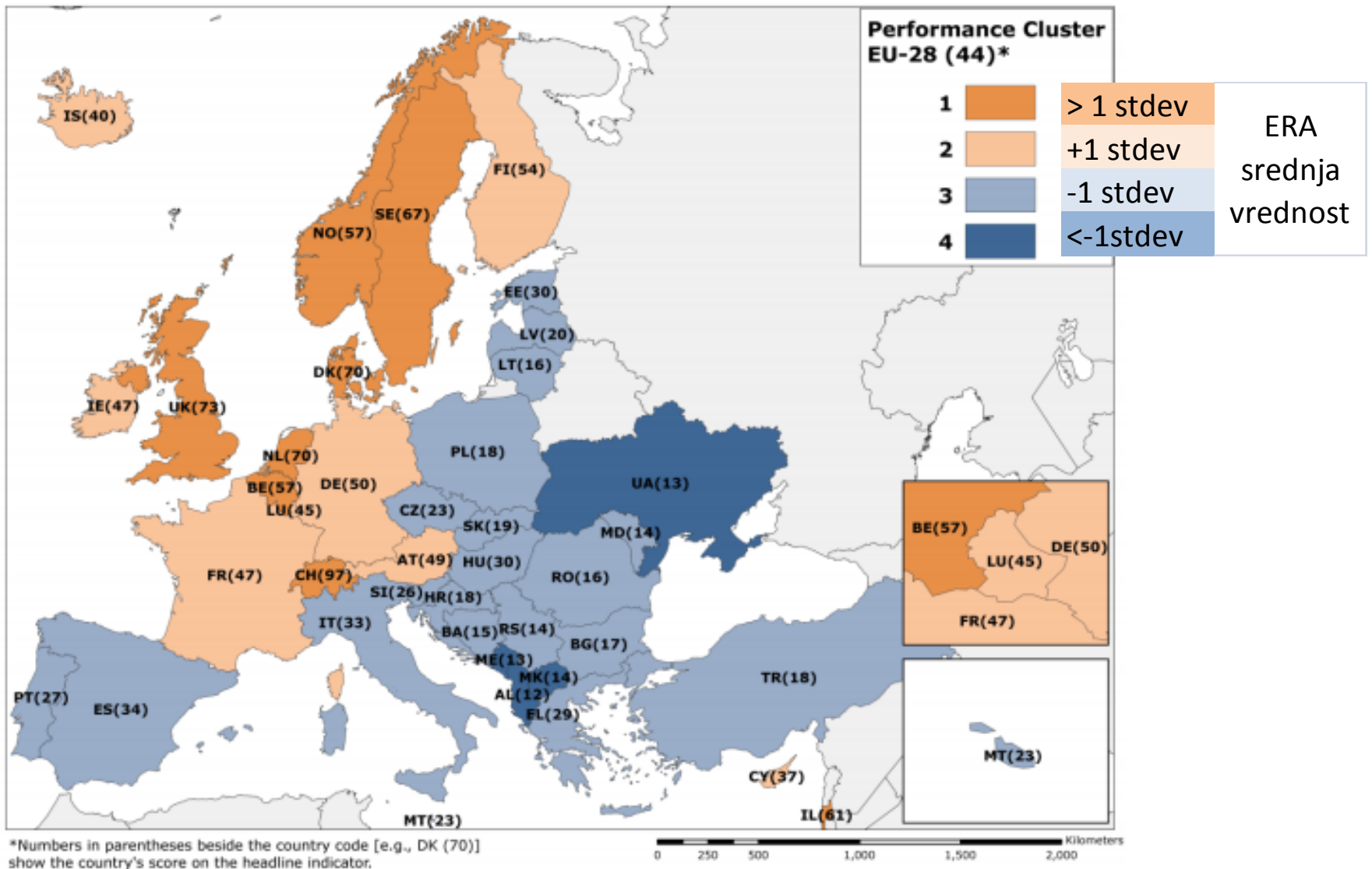

Figure 1 Map of Adjusted Research Excellence Indicator (2013)

ERA Progress Report 2016, Science metrix study, Technical report, DG for Research and Innovation, EUR 28430

Posledice ?

Tek će se videti u budućnosti! Ipak,

Činjenice:

- SAD uvode klasifikaciju univerziteta tokom osamdesetih godina XX veka
- Kina je donela strategiju po kojoj će se u svakoj provinciji formirati po jedan istraživački univerzitet
- Evropa ističe da je bachelor najniži nivo očekivanog obrazovanja, ali se razgovor o mogućim oblicima i ulozi budućih univerziteta ne otvara ni u okviru EHEA ni u okviru ERA

Istoirijski podatak:

- Do kraja XVI veka kada je u Evropi uvedeno srednje obrazovanje, više od polovine postojećih univerziteta se transformisalo u srednjoškolske ustanove

Možda bi sve to trebalo da probudi našu pažnju?

A možda bi samo trebalo uzeti u razmatranje

"Renewed agenda for HE, COM(2017), 247

Kolektivna (ili ničija) odgovornost ?

Kandidat
prijavljuje temu

Obaveštava kandidata

Bira komisiju

Dostavlja izveštaj

Dostavlja odluku

Dostavlja izveštaj

Komisija

Fakultet

Univerzitet

Fakultet glasa ?

- o kompetentnosti komisije koju je izabrao
- o kvalitetu izveštaja (spособnosti komisije da ga napiše)
- Kvalitetu teze (iz oblasti kojom se većina ne bavi)

Stručno veće glasa?

Individualna odgovornost?

Tema je određena projektom (na koji je kandidat upisan)

tezu

Univerzitet

Određuje komisiju

Dostavlja pojedinačne izveštaje

Komisija

Donosi odluku

Zakazuje odbranu

Kandidat brani tezu

potpisuje diplomu

Svrha i smisao doktorskih studija

U kojoj meri su univerziteti pre uvođenja doktorskih studija preispitali njihovu svrhu i smisao?

- *Quo Vadis Doctoral Education? New European Approaches in the Context of Global Changes*, Kehn, B.M., *European Journal of Education*, Vol. 4, No.3, 2007

Hvala na pažnji!